

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Ανθρωπιστικών Επιστημών		
ΤΜΗΜΑ	Μεσογειακών Σπουδών		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Υ-4	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Α΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Το ψηφιδωτό δάπεδο στην ανατολική Μεσόγειο κατά την Ύστερη Αρχαιότητα		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	3 ώρες 13 εβδομάδων διδασκαλίας	6	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Ειδίκευσης γενικών γνώσεων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά (και Αγγλικά για φοιτητές Erasmus)		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (στα αγγλικά)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://aegeanmoodle.aegean.gr/course/view.php?id=1279		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Μέχρι το τέλος του μαθήματος αναμένεται ότι ο φοιτητής θα διαθέτει ειδικές γνώσεις:

- τα βασικά στοιχεία του αρχαίου βοτσαλωτού δαπέδου.
- την εμφάνιση από τον 3^ο αιώνα π.Χ. του ψηφιδωτού δαπέδου και τις τεχνικές που εφαρμόστηκαν σε αυτό.
- τα υλικά κατασκευής και άλλα τεχνικά ζητήματα του ρωμαϊκού ψηφιδωτού δαπέδου, οποία επηρέασαν και τα μεταγενέστερα ψηφιδωτά
- το πλούσιο θεματολόγιο των ψηφιδωτών
- τις βασικές αρχές τεχνοτροπίας και εικονογραφίας που χαρακτηρίζουν το βυζαντινό ψηφιδωτό
- ο συμβολισμός του χώρου σε σχέση με το ψηφιδωτό
- η προβολή του καλλιτέχνη μέσα από το ψηφιδωτό έργο

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών	Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις	Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
Λήψη αποφάσεων	Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
Αυτόνομη εργασία	Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
Ομαδική εργασία	Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Εργασία σε διεθνές περιβάλλον	Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	Άλλες...

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Λήψη αποφάσεων

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εστιάζει στη μελέτη του βυζαντινού ψηφιδωτού που αποτέλεσε μία από τις σημαντικότερες εικαστικές εκφάνσεις της ύστερης αρχαιότητας. Η εμφάνιση του βοτσαλωτού ψηφιδωτού στα πρώτα γνωστά έργα που χρονολογούνται στην αρχαϊκή περίοδο και η αντικατάστασή του από το ψηφιδωτό με την τεχνική της κομμένης και από τις τέσσερις πλευρές ψηφίδας (*opus tessellatum*) αποτελούν βασικούς άξονες στην ανάπτυξη των εισαγωγικών μαθημάτων για τη γνώση του αρχαίου ψηφιδωτού. Στη συνέχεια δίνεται έμφαση στο ρωμαϊκό ψηφιδωτό και εξετάζονται τα βασικότερα χαρακτηριστικά του στη θεματολογία, την εικονογραφία γενικότερα και την τεχνική.

Βασικός άξονας μελέτης είναι το βυζαντινό ψηφιδωτό που κοσμεί τόσο το δάπεδο όσο και τους τοίχους των πρωτοχριστιανικών κυρίως βασιλικών, αλλά και πολυτελών οικιών σε σημαντικά καλλιτεχνικά κέντρα της ανατολικής Μεσογείου. Παρουσιάζονται οι ομοιότητες και οι διαφορές του σε σχέση με το ρωμαϊκό ψηφιδωτό και δίνεται έμφαση σε εικονογραφικά θέματα. Επιπλέον εξετάζεται το επιγραφικό υλικό των ψηφιδωτών, το οποίο προσφέρει πολύτιμες πληροφορίες για την κοινωνία, τους πάτρωνες και την καλλιτεχνική προσωπικότητα των ψηφοθετών. Ο συμβολισμός του χώρου στις βασιλικές σε σχέση με την εικονογραφία αποτελεί επίσης σημαντικό στόχο του μαθήματος.

(3) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Δια Ζώσης	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	32 ώρες (1.56 ECTS)
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	46 ώρες (2.42 ECTS)
	Συγγραφή εργασιών	40 ώρες (1.12 ECTS)
	Προετοιμασία παρουσίασης εργασιών	10 ώρες (0,90 ECTS)
Σύνολο	128 ώρες (6 ECTS)	

<p>(project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</p>	
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Γλώσσα Αξιολόγησης: Ελληνικά (και Αγγλικά για φοιτητές Erasmus)</p> <p>Μέθοδοι αξιολόγησης: Γραπτή Εξέταση με Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων (βαρύτητα 80% του βαθμού) Συμμετοχή στις Διαλέξεις (βαρύτητα 20%)</p> <p>Τα κριτήρια είναι προσβάσιμα στην περιγραφή του μαθήματος στο eclass.</p>

(4) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<p>Π. Ασημακοπούλου-Ατζακά, <i>Σύνταγμα των παλαιοχριστιανικών δαπέδων της Ελλάδος. Νησιωτική Ελλάς</i>, Θεσσαλονίκη 1974.</p> <p>-----, <i>Σύνταγμα των παλαιοχριστιανικών δαπέδων της Ελλάδος, II. Πελοπόννησος-Στερεά Ελλάδα</i>, Θεσσαλονίκη 1987.</p> <p>-----, "The Mosaics Pavements of the Aegean Islands during the Early Christian period, <i>CorsiRan</i> 38 (1991),</p> <p>-----<i>Σύνταγμα των παλαιοχριστιανικών δαπέδων της Ελλάδος, III.1. Μακεδονία Θράκη. Τα ψηφιδωτά δάπεδα της Θεσσαλονίκης</i>, Θεσσαλονίκη 1998.</p> <p>-----, <i>Ψηφιδωτά δάπεδα</i>, Θεσσαλονίκη 2003.</p> <p>-----, <i>Το επάγγελμα του ψηφοδέτη</i>, Αθήνα 2011.</p>
--

-----, *Ψηφιδωτά δάπεδα: Προσέγγιση στην τέχνη του αρχαίου ψηφιδωτού, έξι κείμενα*, Θεσσαλονίκη 2015².

-----, *Σύνταγμα των παλαιοχριστιανικών δαπέδων της Ελλάδος: Τα ψηφιδωτά δάπεδα της Μακεδονίας και της Θράκης (εκτός Θεσσαλονίκης)*, Θεσσαλονίκη 2018.
Alföldi-Rosenbaum - J. Ward-Perkins, *Justinianic Mosaic Pavements in Cyrenaican Churches*, Rome 1981.

C. Balmelle – M. Blanchard-Lemée – J. Christophe – J.P. Darmon – S. Gozlan – M.-P. Raynaud, *Le décor géométrique de la mosaïque romaine, II, Répertoire graphique et descriptive des décors centers, II*, Paris 2002

J. Balty, “Doro Levi Antioch Mosaic Pavements Cinquante ans après”, *Byzantion* 71 (2001), 303-324.

-----, *La place de mosaïques de Jordanie au sein de la production orientale*”, in: N. Duval (ed.), *Les églises de Jordanie et leurs mosaïques*, Beyrouth 2003,

F. Baratte, *Catalogue des mosaïques romaines et paléochrétiennes du Musée du Louvre*, Paris 1978.

C. Barsanti, “I mosaici di Antiochia: riflessioni sulla documentazione archeologica superstite”, *AISCOM I*, 1994, 579-607.

L. Becker – C. Kondoleon (ed.), *The Arts of Antioch. Art Historical and Scientific Approaches to Roman Mosaics and a Catalogue of the Worcester Art Museum Antioch Collection*, Worcester Art Museum 2005.

L. Becker – C. Kondoleon, “The Atrium House Triclinium. Archaeology, Iconography, Technique and Style”, *The Arts of Antioch. Art Historical and Scientific Approaches to Roman Mosaics and a Catalogue of the Worcester Art Museum Antioch Collection* 2005, 16-48.

S. Campbell, *Antioch and the Corpus of Mosaics in Southern Turkey*, III Colloquio Internazionale sul Mosaico Antico, Ravenna 6-10 settembre 1980, Ravenna 1983, 143-148.

S. Campbell, *The Mosaics of Antioch, Subsidia Mediaevalia 15, Corpus of Mosaic Pavements in Turkey*, Toronto 1988.

F. Cimok, *Corpus of Antioch Mosaics*, Istanbul 2000.

R. Farioli-Campanati, “I mosaici pavimentali della basilica di Mitropolis di Gortyna nell’ambito della produzione musiva di Creta”, in: D. Paunier – Ch. Schmidt (eds.), *La mosaïque gréco-romaine VIII, Actes du VIIIème Colloque international pour l’Étude de la mosaïque antique (Lausanne 6- 11 octobre 1997)*, Lausanne 2001.

L. -M. De Mateis, *Mosaici di Cos*, Athens 2004.

P. Donceel-Voûte, *Les pavements des églises byzantines de Syrie et du Liban. Décor, archéologie et liturgie*, Louvain-la Neuve 1988.

P. Donceel-Voûte, *Syro-Phenician Mosaics of the 6th century, Fifth International Colloquium on Ancient Mosaics, Bath, (England, September 5-12 1987)*, in: P. Johnson - R. Ling - D.J. Smith (eds.), *JRA Suppl.* 9.2, 1994, 88-100.

M. Donderer, *Die Chronologie der Römischen Mosaiken in Ventien und Istrien bis zur Zeit der Antonine*, Berlin 1986.

G. Downey, *A History of Antioch in Syria. From Seleucus to the Arab Conquest*, Princeton 1961.

K. M. D. Dunbabin, *Mosaics of the Greek and Roman World*, Cambridge University Press 2001.

G.W. Elderkin (ed.), *Antioch on the Orontes I: The Excavations of 1932*, Princeton 1934.

C. Kondoleon, *Antioch The Lost Ancient City*, Princeton 2000.

-----, *Domestic and Divine: Roman Mosaics in the House of Dionysos*, Ithaca-London, 1995.

D. Levi, *I mosaici di Antiochi sull'Oronte*, La parola del pallato I, 1946, 184-196.

D. Levi, *Antioch Mosaic Pavements*, Princeton, 1947.

C. R. Morey, *The Mosaics of Antioch*, London - New York – Toronto 1938.

A. Ovadiah, *Hellenistic, Roman and Early Byzantine Mosaic Pavements in Israel*, Rome 1987.

D.J. Smith, "Roman Mosaics in Britain before the fourth Century", in: H. Stern – M. Le Glay (eds.), *La mosaïque gréco-romaine II, Actes du IIe Colloque International pour l'étude de la mosaïque antique (Vienne-Isère, 30 août – 4 septembre 1971)*, Paris 1975.